

«КОМПЛЕКС» — СПОНСАР
БЕЛАРУСКИХ АЛІМПІЯДАЎ
2 стар.

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

3 стар.
МІТРАПАЛІТ ФІЛАРЭТ
ПАВІНШАВАЎ АРМЯНСКІ

НАРОД З 1700-годдзем ХРЫСЦІЯНСТВА
4 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ:
ІТАЛІЯ, УКРАІНА

6 стар.

«ЗАПІСЫ ВЕКУ» Сакрата ЯНОВІЧА

7 стар.

Мікола КОТАЎ
ПРА СУСТРЭЧЫ ў НЬЮ-ЙОРКУ

7 стар.

НОВЫЯ ВЕРШЫ
Віктара ШНІПА

5 стар.

АДКРЫЦЦЕ СЕЗОНА
ТЫГРЫ І ЛЮДЗІ ПОБАЧ

8 стар.

КРЫЖАВАНКА
Ад Любові ЮНАВАЙ

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

10 кастрычніка 2001 года
Цана 116 рублёў

№ 41 (2755)

Штотыднёвая газета для суайчынікаў за межамі Беларусі

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

СТОП-КАДР. Беларускія «песняры» Ігар ЛУЧАНОК і Уладзімір МУЛЯВІН.

СКАРЫНАЎСКАМУ ЦЭНТРУ — 10 ГОД

Вядомы ўсяму свету Скарынаўскі цэнтр створаны пастановай Прэзідыума Акадэміі навук Беларусі ў 1991 годзе і перададзены ў падпарадкаванне Міністэрства адукацыі ў 1992-м.

Нацыянальны навукова-асветны цэнтр імя Ф. Скарыны заснаваны дзеля вывучэння і папулярызацыі беларускай культуры. Размешчаны ў Мінску ў гістарычным будынку па вуліцы Рэвалюцыйнай, 15, дзе ў 20-я гады дзейнічаў Інстытут беларускай культуры, Скарынаўскі цэнтр здолеў стаць унікальнай энцыклапедычнай беларусазнаўчай установай, па сутнасці, інстытутам краіны, які даследуе і гістарычныя, і сучасныя праблемы беларускай культуры, навукі, адукацыі, рэлігіі, абарачваючыся на беларускую

традыцыю і сучасныя дасягненні сусветнай гуманістыкі.

Невялікі калектыў Скарынаўскага цэнтру сумесна з Міжнароднай асацыяцыяй беларусістаў, не маючы спецыяльнага фінансавання, правёў каля 40 міжнародных навуковых канферэнцый, выдаў звыш 20 навуковых зборнікаў, некалькі аўтарскіх манаграфій, дзякуючы патрыятызму і самаахвярнай працы вядомых навукоўцаў і асветнікаў.

Мэтай Скарынаўскага цэнтру застаецца нязменнае — здабываць і распаўсюджваць навуковыя веды пра Беларусь, падтрымліваць і пашыраць беларускую культуру і беларусазнаўства ў свеце, фарміраваць станоўчы вобраз Беларусі, абараняць нацыянальныя інтарэсы.

ПАРЛАМЕНТ

Больш за 60 законапраектаў плануецца абмеркаваць на трэцяй сесіі другога склікання Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі, якая пачала работу другога кастрычніка.

Парламентарый мяркуюць разгледзець праекты Законаў Рэспублікі Беларусь «Аб аснове пенсійнай сістэмы», «Аб інфармацыйнай бяспецы», «Аб гарантаванні ўкладу фізічных асоб», «Аб ваеннай дактрыне Рэспублікі Беларусь», «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Жытнёвы кодэкс», «Аб адукацыі» і «Аб ахове здароўя», «Аб выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў парламента Саюзнай дзяржавы першага склікання ад Рэспублікі Беларусь» і шэраг іншых. На трэцяй сесіі дэпутаты таксама абмяркуюць праекты 4 кодэксаў, у тым ліку і праект Падатковага кодэкса.

Ірына САВЕТКІНА.

ФУТБОЛ

Віталь КУТУЗАЎ ЗАПРОШАНЫ ў «МІЛАН»

Барысаўскі БАТЭ правёў у Мілане адказны матч першага раунда Кубка УЕФА супраць аднайменнага італьянскага клуба і ўступіў з лікам 0:4. Увогуле, факт паражэння барысаўчан ад самага тытулаванага клуба ў свеце не здзівіў — спадзявацца на іншы зыход было б верхам непраўданага аптымізму.

Але, як стала вядома, пасля мінскага матча апенінскі суперклуб зацікавіўся форвардам БАТЭ Віталем Кутузавым, чья гульня прыемна ўразіла італьянцаў. Адрэзку пасля матча ў Мінску Кутузаў меў гутарку з віцэ-прэзідэнтам «Мілана» Адрыяна Таліяні, які паведаміў Віталю, што хацеў бы бачыць яго ў сваёй камандзе. Ад падобных прапановаў адказвацца не прынята, і наш зямляк разам з прэзідэнтам БАТЭ Анатолем Капкім накіраваўся ў Мілан, каб прайсці там дасканалы медабследванне і пасля атрымання яго вынікаў прыступіць да працэдурны заклочэння кантракта.

Калі Віталь вярнуўся ў Мінск разам з прадстаўніком клуба Рэвазам Чаханялідзе для атрымання ў італьянскім пасольстве адпаведнай візы, нам удалося звязацца з ім па тэлефоне:

— Віталь, як справы?
— Усё нармальна. У панядзелак, 24 верасня, у офісе «Мілана» ў прысутнасці прэзідэнта БАТЭ Анатоля Капскага і кіраўніцтва італьянскага клуба падпісаў пяцігадовы кантракт. Гэта значыць, што да 30 чэрвеня 2006 года я буду належаць «чырвона-чорным».

— Значыць, медалю не прыемнасцей не прынес?

— Стан майго здароўя ў італьянцаў сумнення не выклікаў.

— Медыкі доўга мучылі?

— Не тое слова! З сямі гадзін раніцы да чатырох вечара знаходзіўся ў поўнай уладзе італьянскіх урачоў розных профіляў.

— Цяпер усё фармальнасці пераадолены?

— Так, ужо адкрыў візу і ў хуткім часе паеду ў Італію.

— «Мілан» паспеў убачыць у справе?

— А як жа! Не адказаў сабе ў задавальненні наведваць матч італьянскага першынства «Мілан» — «Лацио». Відовішча, скажу я вам, захапляючае.

— З камандаю вас ужо пазнаёмілі?

— Пакуль не, усё яшчэ наперадзе.

— Бытам задаволены?

— Спачатку буду жыць у гасцініцы. А потым, калі клуб знойдзе мне жыллё, планую перавезці ў Італію сям'ю.

Сяргей КАЙКО.

РАДАВОД

Гарманіст — семікласнік сярэдняй школы №1 з горада Крычава Сярожа КІСЕЛЬ.

ЖЫЦЬ ДЛЯ БЕЛАРУСІ

кавыя ўмовы ён зусім не ўпісваўся і не перайначваўся. Маляваў тое і так, што наводле яго ўяўленняў і адчуванняў патрэбна Беларусі. І ў гэтым ні каліва позы, няшчырасці. Бо ён быў такім і ў папярэднія дзесяцігоддзі, застаецца такім і ў новым стагоддзі. Некаторыя набываюць іншамаркі, асвойваюць дарогу туды, дзе маркі і далары. На здароўе! Ён жа, наадварот, падаўся далей ад тлуму гарадскога. Набыў хаціну ў нарачанскім

краі і тым самым, праўда, сезонна, вырашыў праблему з майстэрняй, а заадно і з утрыманнем сям'і.

Апошняе, праўда, не так ягонь клопат, як жонкі Таццяны, на якой агарод, а таксама лес з ягадамі і грыбамі, якіх тут процьма. А паабалал вёскі Чэхі, дзе яны атабарыліся, на некалькі кіламетраў у абодва бакі, плешчуца славуць беларускія азёры — Нарач і Швакшты.

— Заканчэне на 4-5-й стар.

НАТАТКІ Яўгена ЛЕЦКІ

Алеся Цыркунова я ведаю больш за два дзесяцігоддзі. Пазнаёміў нас Уладзімір Ягоўдзік, завёўшы мяне ў майстэрню, дзе Алеся працаваў разам з мастаком Кузняцовым.

Ці трэба казаць, што сюжэты творчых асобаў — рэч няпростая. Але была ў хлопцаў нявыкрутка з асабістымі майстэрнямі. Пакінуў жа Алеся майстэрню на прычынах не сутнасных, а знешніх: падраслі дачкі, і было зусім няпроста карміць сям'ю і «адшпільваць» па далару за кожны метр арэндаванай плошчы. У новыя рын-

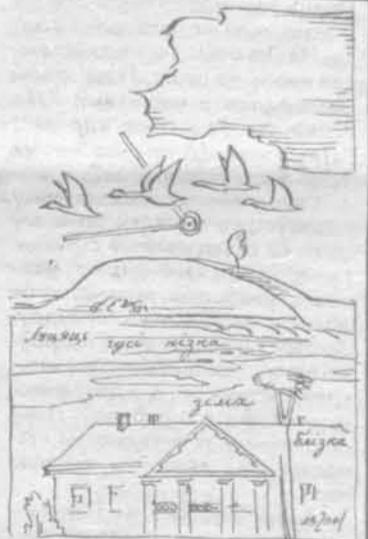
ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

ПАКРОВЫ

Памяні нас у Тваіх малітвах,
Божая Дзева Багародзіца,
Ды не загінем за
памнажэнне грахоў
нашых,
Пакрый нас ад усялякага
зла і лютых напасцей...

Свята Пакроваў у народным і праваслаўным календары прыпадае на 14 кастрычніка. У хрысціянстве гэта назва асацыіруецца з паняццем пакрываўла Маці Божай.

У народным календары Пакровы закрывалі ўсе земляробчыя работы, адзначалі час адмірання прыроды напярэдадні зімовых халадоў. Старыя людзі тлумачылі так: зямля павінна адпачыць да наступнага лета, і чапаць яе пасля Пакроваў аж да вясны ні ў якім разе нельга. «Бог пячатая зямлю пасля Пакроваў»; «Прышла Пак-

рова — усюхла дуброва»; «Святы Пакроў стагі пакрый: першы стажок — дранічкамі, другі стажок — саломкаю, трэці стажок — белым снегам».

— Заканчэне на 2-й стар.

3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫ

ПАЦЯПЛЕННЕ Ё СТРАСБУРГУ

На апошнім тыдні верасня ў Страсбургу адбылася чарговая сесія Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ).

Да ўдзелу ў сесіі была запрошана дэлегацыя Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, у склад якой уваходзілі намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў Уладзімір КАНАПЛЁУ, дэпутаты Андрэй ЛОСЕУ і Уладзімір НАВАСЯД.

На гэтай сесіі парламентарыяў з Беларусі чакалі, бо галоўным пытаннем пленарнага пасяджэння 25 верасня было абмеркаванне справаздачы кіраўніка дэлегацыі ПАСЕ па назіранню за выбарамі Прэзідэнта ў Рэспубліцы Беларусь Стэфана Горыса.

Бельгійскі парламентарый у сваім дакладзе адзначыў шэраг пазітыўных момантаў: прафесійную арганізацыю працэсу галасавання ў краіне, высокую актыўнасць грамадзян і інтэрэс да выбараў з боку моладзі, што сведчыць пра рух наперад у дэмакратычным развіцці Беларусі.

Галоўны ж вывад місіі ПАСЕ: палітыка ізаляцыі не эфектыўная, таму трэба развіваць супрацоўніцтва і канструктыўны дыялог як з уладамі Беларусі, так і з грамадзянскай супольнасцю краіны.

Стэфан Горыс падкрэсліў асобае значэнне сустрэчных захадаў з абодвух бакоў — Савета Еўропы і Беларусі. У якасці галоўнага крока, які неабходна зрабіць у бліжэйшы час Савету Еўропы, парламентарый назваў аднаўленне статусу «спецыяльна запрашанага» для парламента Беларусі ў ПАСЕ. У той жа час Савет Еўропы чакае пазітыўных рухаў з беларускага боку, у прыватнасці разгляду пытання аб пашырэнні функцый парламента і ўвод, хай нават часовага, мараторыя на выкананне смяротнага пакарання.

Дакладчык ПАСЕ па Беларусі Вольфганг Берэндт далучыўся да

вывадаў місіі і адзначыў, што «еўрапейская тройка» павінна прыняць новую стратэгію ў адносінах да Беларусі.

Увечары 24 верасня, напярэдадні даклада Стэфана Горыса, беларускія парламентарыі сустрэліся з генеральным сакратаром ПАСЕ Бруна Халерам. Галоўнай тэмай размовы сталі ўзаемаадносіны паміж Рэспублікай Беларусь і Саветам Еўропы. У наступныя дні адбыліся яшчэ дзве сустрэчы са старшынёй Палітычнага камітэта ПАСЕ Тэры Дэвісам і сакратаром Еўрапейскай камісіі за дэмакратыю праз права Джані Букавію. Усе бакі мелі агульнае меркаванне наконт неабходнасці паглыблення кантактаў і актыўнага дыялога.

Беларуская парламенцкая дэлегацыя вяла работу ў палітычных групах ПАСЕ. Кіраўнік дэлегацыі Уладзімір Канаплёў прысутнічаў на пасяджэнні сацыялістычнай групы, самай уплывовай фракцыі асамблеі, куды ўваходзіць больш за 200 дэпутатаў. На пасяджэнні групы лібералаў прысутнічаў Уладзімір Навасяд. Дэпутат Андрэй Лосеў прыняў удзел у пасяджэнні палітычнай фракцыі аб'яднаных левых Еўропы, дзе таксама абмяркоўваліся вынікі прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі. Акрамя таго, адбыліся сустрэчы беларускіх парламентарыяў з прадстаўнікамі нацыянальных дэлегацый Азербайджана, Бельгіі, Германіі, Літвы, Украіны, Расіі. Такая вялікая колькасць сустрэч была прадкватана неабходнасцю аднавіць былыя кантакты на карысць будучай інтэграцыі ў еўрапейскую супольнасць.

Віктар МАЦЮШЭНКА.

НА ЗДЫМКУ: беларускія парламентарыі Уладзімір КАНАПЛЁУ (справа), Андрэй ЛОСЕУ, Уладзімір НАВАСЯД адказваюць на пытанні журналістаў.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ДЗІЦЯЧЫ ЦЭНТР

Пасля рэканструкцыі будынкаў былога ваеннага гарадка ў адным з іх у горадзе Бяроза Брэскай вобласці стварылі дзіцяча-юнацкі спартыўна-эстэтычны цэнтр. Тут у гуртках бясплатна займаецца 900 дзяцей, ёсць свая

бібліятэка, дыскатэка, выставачная зала, адкрыта дзіцячае кафе «Фламінга».

НА ЗДЫМКАХ: спартыўна-эстэтычны цэнтр у Бярозе; у бібліятэцы цэнтра налічваецца больш за 10 тысяч кніг. Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

АЛІМПІЯДА-2002

6 верасня 2001 года адкрыўся алімпійскі прэс-цэнтр генеральнага спонсара Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь — навукова-вытворчага аб'яднання (НВА) «Комплекс». Расійскае прадпрыемства выказала жаданне сур'езна падтрымаць беларускі алімпійскі рух. Пра гэта на прэс-канферэнцыі заявіў генеральны дырэктар НВА «Комплекс» Валерый РАДЗЬКОУ.

— Валерый Васільевіч, чым выклікана такое рашэнне?

— Перш за ўсё тым, што я беларус. Вырас на Магілёўшчыне, люблю родныя мясціны і заўсёды з задавальненнем прыязджаю пагасціць або па справах. Наш край, наша прырода, нашыя людзі сапраўды асаблівыя.

— На адкрыцці алімпійскага прэс-цэнтра вы расказвалі, што таксама займаліся спортам...

— З дзяцінства я захапляўся лыжкамі і ўдзельнічаў у лыжных гонках да самых студэнцкіх гадоў, нават дзесьці да чацвёртага курса машынабудаўнічага інстытута... А потым трэба было выбіраць: або спорт, або навука. Выбраў апошняе: закончыў аспірантуру, працаваў у Акадэміі навук.

— У якіх спартоўных дасягненнях удзельнічаў?

— У абласных і рэспубліканскіх за спартыўнае таварыства «Буравеснік». Выязджаў у Мурманск на першы снег. Бегаў на 10 і 50 кіламетраў. Фенаменальных вынікаў не паказваў, але, лічу, спартыўнае жыццё прайшоў і ведаю, які нялёгкі хлеб у тых, хто абараняе

«КОМПЛЕКС» — СПОНСАР НАК

гонар краіны на спартыўных арэнах свету.

— У такім выпадку, вам будзе цікава наведаць Беларусь на пачатку лютага. У АСК «Раўбічы» ў гэты час праводзіцца «Мінская лыжня», дзе традыцыйна бярэ ўдзел Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь і Нацыянальнага алімпійскага камітэта Аляксандр Лукашэнка. Вам, як генеральнаму спонсару НАК, як гаворыцца, сам Бог загадаў прысутнічаць на такім мерапрыемстве.

— Я чуў пра гэта свята, якое з кожным годам набывае ўсё большую папулярнасць у Беларусі. Думаю, цяпер змагу прыняць у ім удзел.

— Да «Мінскай лыжні» трэба рыхтавацца сур'езна. Прыйдзецца ўспомніць тое, чаму вас вучылі трэнеры.

— Успомню. Тым больш, што апошнім часам я захапіўся горнымі лыжкамі.

— Валерый Васільевіч, назва вашага прадпрыемства шматзначная. Якім відам дзейнасці вы займаецеся?

— Наша прадпрыемства з'яўляецца падраздзяленнем па папярэджанню надзвычайных сітуацый, але мы не структура Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. НВА «Комплекс» — гэта структура, якая выконвае пэўныя каардынацыйныя функцыі паміж урадам і рэгіянальнымі прадпрыемствамі МЧС па папярэджанню, прагназаванню і ліквіда-

АФІЦЫЙНА

ВЫКОНВАЦЬ АБАВЯЗКІ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПРЫЗНАЧАНЫ ГЕНАДЗЬ НАВІЦКІ

Генадзь Навіцкі нарадзіўся ў 1949 годзе ў Магілёве. У 1971-м скончыў Беларускі політэхнічны інстытут, інжынер-будаўнік.

У 1994 годзе прызначаны міністрам архітэктуры і будаўніцтва Рэспублікі Беларусь. З 1997 года — намеснік прэм'ер-міністра: курываваў міністэрствы архітэктуры і будаўніцтва, сувязі, транспарту і камунікацый, па надзвычайных сітуацыях, жыллёва-камунальнай гаспадаркі, Дзяржкамтэт па авіяцыі, Камітэт па інвестыцыях пры Мінэканомікі, Камітэт па аўтамабільных дарогах пры Міністэрстве транспарту, Беларускую чыгунку і шэраг іншых структур.

КОРАТКА

ГРАШОВЫЯ ЗНАКІ «МІЛЕНІУМ» З 1 кастрычніка Нацыянальны банк Беларусі ўвёў у абарачэнне памятных банкноты «Міленіум» вартасцю 1, 5, 10, 20, 50, 100, 500, 1 000, 5 000, 10 000 рублёў узору 2000 года.

Памятныя банкноты пагашаны спецыяльным надпісам-штампам «MILLENNIUM», размешчаным на купонным полі адваротнага боку.

Памятныя банкноты «Міленіум» з'яўляюцца законным плацежным сродкам Рэспублікі Беларусь і абавязковыя да прыёму на тэрыторыі краіны ўсімі фізічнымі і юрыдычнымі асобамі па ўсіх відах плацёжнай (у дэпазіты), на разліковыя і бягучыя рахункі па наміналу.

Тыраж выпуску — 2 500 штук.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

ПАКРОВЫ

Пачатак на 1-й стар.

Свята Пакроваў падзяляе год на летні і зімовы перыяды. Праца земляроба пераносілася ў асноўным на падворак і ў хату. На Пакровы заканчваюцца выган кароў на пашу, і гаспадары разлічваліся з пастухамі: «На Пакровы дай сена карове»; «Прышла Пакроўка — не дала малака кароўка».

Сярод нешматлікіх звычайных пакроўскага свята, як зазначыў адзін са складальнікаў сучаснага народнага календара У. Васільевіч, найбольш праявілі сябе абходы гаспадарчых пабудов. Зранку гаспадыні паклі пакроўскі пірог, з якім абыходзілі хату, хлеб, лазню і г. д., дакранаючыся ім да стрэх пабудов. Лічылі, так можна засцерагчы гаспадарку ад вятроў у зімовую пару.

Адзначалі, калі на Пакровы зямля не схавецца пад снегам, то і Каляды пройдуць без снегу. Якое надвор'е ў пакроўскі дзень, такой будзе і ўся зима.

Паўночны вецер на Пакровы прадказваў сцюдзёную зіму, а паўднёвы — з невялікімі маразамі.

У гэты час па ўсёй Беларусі гулялі вяселлі. «Пакровы — дзеўка гатова». «Святы Пакроў пакроў зямлю лістом, траву сляжком, вадку лядцом, а дзядзьку шлюбным чапцом».

Падрыхтаваў Мікола КОТАЎ.

Малюнкi Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

СЛУЖБА ВЫРАТАВАННЯ «01»

Вечарам у цэнтр аператыўнага кіравання службы «01» Мінска паступіла паведамленне аб пажары ў жылым доме па вуліцы Сурганова. Па папярэдняй інфармацыі, у кватэры знаходзіўся чалавек. Ужо праз некалькі хвілін падраздзяленні прыбылі на месца выкліку і ўбачылі, што

адкрытым полымем ахоплена кватэра на пятым паверсе. Дзякуючы дакладным і зладжаным дзеянням работнікаў МЧС, пажар у кароткі час удалося патушыць. Па папярэдняй версіі, прычына пажару — курэнне гаспадары кватэры.

А ўжо раніцай наступнага дня

супрацоўнікам МЧС прыйшлося выехаць на ўзгаранне жыллага дома па вуліцы Меліяратыўнай.

Наогул, з пачатку 2001 года ў Мінску зарэгістравана каля 1 000 пажараў, у якіх загінула 56 чалавек.

Віктар ВЕРАС.

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

ВІЗІТЫ

КУВЕЙЦКІЯ ПАРЛАМЕНТАРЫ І ў БЕЛАРУСІ

3 28 верасня па 2 кастрычніка па запрашэнню Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь адбыўся візіт у Мінск дэпутатаў Нацыянальнай Асамблеі Дзяржавы Кувейт.

Парламентарыі, якія прыбылі ў Беларусь, з'яўляюцца членамі Камітэта сяброўскіх сувязей Беларусі і Кувейта, створанага ў Нацыянальнай Асамблеі Дзяржавы Кувейт. Узначалі дэлегацыю старшыня згаданага камітэта Ахмад Абдала Аль Рубаі.

Падчас візіту абмеркаваны накірункі далейшага развіцця міжпарламенцкага супрацоўніцтва паміж дзюма краінамі.

ДАВЕДАЧНА. Дыпламатычныя адносіны паміж Рэспублікай Беларусь і Дзяржавай Кувейт усталяваны 25 мая 1992 года.

У студзені 2001 года пасол Беларусі ў А'б'яднаных Арабскіх Эміратах Уладзімір Сулімскі быў акрэдытаваны па сумашчальніцтву ў Дзяржаве Кувейт.

Варта адзначыць, што накірункі развіцця двухбаковых адносін у палітычнай, гандлёва-эканамічнай і крэдытна-інвестыцыйнай сферах былі вырацаваны падчас візіту ўрадавай дэлегацыі Рэспублікі Беларусь у Кувейт, які адбыўся з 8 па 10 ліпеня 2001 года.

З 1992 года развіваюцца дзелавыя кантакты паміж Рэспублікай Беларусь і Кувейцкім фондам арабскага эканамічнага развіцця. Падчас візіту ўрадавай дэлегацыі Беларусі ў Кувейт кіраўніцтва фонду пацвердзіла гатоўнасць выдзеліць беларускаму боку крэдыт на льготных умовах у памеры каля 14 мільянаў долараў ЗША для фінансавання праекта рэканструкцыі завода поліэфірных нітак «Хімвалакно».

Дасягнута дамоўленасць аб накіраванні фондам у кастрычніку бягучага года ў Беларусь місіі экспертаў для ацэнкі праекта і ўзгаднення з беларускім бокам умоў крэдытнага пагаднення.

Фонд таксама выказаў зацікаўленасць у разглядзе магчымасці фінансавання праекта рэканструкцыі Мінскай ЦЭЦ-3. З мэтай далейшага развіцця беларуска-кувейцкага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва ў лютым 2001 года створана сумесная Беларусі-кувейцкая камісія па эканамічным, гандлёвым і тэхнічным супрацоўніцтве. Першае пасяджэнне беларускай часткі камісіі адбылося ў чэрвені 2001 года, правядзенне сумеснага пасяджэння камісіі запланавана на апошні квартал 2001 года.

Плошча Незалежнасці ў Мінску.

УРУЧАНЫ ДАВЕРЧЫЯ ГРАМАТЫ

...Ніна МАЗАЙ ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТАРУ КАНАДЫ

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Канадзе Ніна МАЗАЙ уручыла доверчыя граматы Генерал-губернатару Канады Адрыене КЛАРКСАН.

У ходзе гутаркі, якая адбылася пасля ўручэння доверчых грамат, пасол праінфармавала аб пазіцыі Беларусі адносна развіцця стасункаў з Канадай, краінамі-членамі АБСЕ, Еўрапейскага Саюза, аб прыярытэтах знешняй палітыкі Беларусі.

Генерал-губернатар цікавілася экалагічным і гуманітарным станові-

шчам у раёнах, пацярпелых ад аварыі на ЧАЭС, падкрэсліла, што падтрымлівае дзейнасць канадскіх гуманітарных арганізацый, якія працуюць на Беларусі.

Адрыене Кларксан пажадала правітання народу Беларусі і выказала надзею на развіццё плённага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі.

...Сяргеем МАРТЫНАВЫМ СТАРШЫНІ САВЕТА ЕўРАПЕЙСКАГА САЮЗА

Пастаянны прадстаўнік пры Еўрапейскіх супольнасцях, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспуб-

лікі Беларусь у Каралеўстве Бельгія Сяргей МАРТЫНАУ уручыў доверчыя граматы старшыні Савета Еўрапейскага Саюза спадарыні Анэмі НЭЙТС.

С. Мартынаў праінфармаваў аб падыходах Беларусі да развіцця адносін з Еўрапейскім Саюзам, падкрэсліўшы ўклад Беларусі ў забеспячэнне еўрапейскай бяспекі і стабільнасці.

Старшыня Савета ЕС адзначыла зацікаўленасць Еўрасаюза ў развіцці адносін з Беларуссю ў кантэксце пашырэння ЕС, а таксама ў сувязі з неабходнасцю супрацьдзеяння ўсіх краін міжнароднаму тэрарызму.

ПАГАДНЕННІ

ПАЗЫКА МІЖНАРОДНАГА БАНКА РЭКАНСТРУКЦЫІ І РАЗВІЦЦА

У адпаведнасці з рашэннем Прэзідэнта Беларусі, Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом у ЗША Валерыем ЦАПКАЛАМ падпісана крэдытнае пагадненне аб прадастаўленні Беларусі Міжнародным банкам рэканструкцыі і развіцця пазыкі ў памеры 22,6 мільёна долараў ЗША для рэалізацыі Праекта мадэрнізацыі

інфраструктуры ў сацыяльнай сферы.

Да канца 2006 года ўказаныя сродкі будуць выкарыстаны для паляпшэння ўмоў знаходжання ў школах, бальніцах і такіх установах сацыяльнай сферы, як дзіцячыя дамы, дамы для састарэлых і інвалідаў. Праект прадугледжвае мадэрнізацыю адпаведнага абсталявання, замену асвятляльных прыбораў і рэканструкцыю цеплаізаляцыйных элементаў будынкаў. Значную ўвагу плануецца надаць

экалагічным аспектам прадугледжаных мер.

У выступленні на цырымоніі падпісання пагаднення, якая праходзіла ў штаб-кватэры МБРР у Вашынгтоне, В. Цапкала адзначыў, што за апошнія некалькі гадоў заключана першае буйное пагадненне аб фінансавым садзейнічанні МБРР Беларусі, што можна расцэньваць як аднаўленне дыялога з аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі аб далейшым паглыбленні ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва.

ЮБІЛЕІ

Найдзен ВYЛЧАЎ пра Ніла ГІЛЕВІЧА

У 29-м нумары балгарскай газеты «Літаратурны форум» апублікаваны артыкул, прысвечаны знакамітаму беларускаму паэту Нілу Гілевічу. Матэрыял падрыхтаваны вядомым балгарскім паэтам і перакладчыкам Найдзенам Вылчавым, які ў свой час быў узнагароджаны медалём Францыска Скарыны.

«Ёсць нямала балгар, што аддаюць значную частку сваіх творчых сіл даследаванню і прапагандзе іншых культур, іншых літаратур, шмат робяць для іх тлумачэння і папулярызацыі, перакладу і давядзення да балгарскага чытача.

Але існуе зусім няшмат іншаземцаў, якія столькі ж зрабілі б для прапаганды нашай культуры, нашай літаратуры.

Адзін з самых палымяных у гэтых адносінах літаратараў, які глыбока ўнік у балгарскую славанасць і найбольш таленавіта

перанёс моц балгарскай мовы ў сваю мову, — вядомы беларускі паэт Ніл Гілевіч. Яшчэ ў часы студэнцтва ён звязаў свае творчыя памкненні з балгарскай літаратурай, выпадкова і спантанна, але вынікі аказаліся шчодрымі і шчаслівымі, а гэта самае важнае. Калі ў перыяд да 60-х гадоў ужо мінулага веку на беларускую мову былі перакладзены (відаць, праз рускую) толькі восем балгарскіх вершаў, з якіх адзін — Боцева і два — Ланкава, то пазней у беларускіх кніжных крамах, у часопісах і газетах з'явіліся раманы і вершы, п'есы, апавяданні дзесяткаў і дзесяткаў нашых аўтараў. Ад Славейкава і Вазава да маладых сучасных пісьменнікаў і паэтаў.

Асноўным рухавіком усяго гэтага быў і застаецца Ніл Гілевіч — паэт, перакладчык, прафесар, упадальнік міжнароднай Боцеўскай узнагароды, якому на днях споўнілася сем-

Ніл ГІЛЕВІЧ.

дзесят гадоў і які гаворыць, што ва ўрачыстых выпадках, калі яму даводзіцца ўпрыгожваць лацкан пінжака якім-небудзь знакам пашаны, больш за ўсё падабаецца насіць балгарскі ордэн «Кірылы і Мяфодзія».

Няхай ён будзе жывы і здаровы, а наймавернае яго натхненне хай не згасеае...

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ ДЗЯЦЕЙ ЧАРНОБЫЛЯ

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Вялікабрытаніі Валерыя САДОХА прыняў удзел у дабрачынным канцэрце, арганізаваным аддзяленнем акругі Пербэк (Perbuck) дабрачыннай арганізацыі «Лінія жыцця дзяцей Чарнобыля» (Chernobyl Children Life Line).

У канцэрце, які праходзіць штогод у горадзе Сванэж (Swanage), прымала ўдзел таксама група беларускіх дзяцей, што знаходзілася на аздараўленні.

Сабраныя ад канцэрта сродкі будуць накіраваны на арганізацыю адпачынку беларускіх дзяцей.

СТРАХАВАННЕ

УВЕДЗЕНА БАЛГАРЫЯЙ

МЗС Беларусі атрымала ноту пасольства Рэспублікі Балгарыя, у якой паведамляецца: 24 жніўня 2001 года прынята пастанова Савета Міністраў гэтай краіны № 198, у адпаведнасці з якой з 1 снежня 2001 года для ўезду ў Балгарыю і транзітнага праезду па тэрыторыі краіны замежных грамадзян і асобы без грамадзянства павінны мець медыцынскую страхоўку.

Згаданае правіла будзе дзейнічаць і ў адносінах грамадзян Беларусі, якія накіроўваюцца ў Балгарыю альбо праезджаюць праз яе тэрыторыю.

МЯЖКА

РЭКАНСТРУКЦЫЯ ПЕРАХОДУ «БРУЗГІ — КУЗНІЦА БЕЛАСТОЦКАЯ»

У атрыманай з Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Польшча ноце польскі бок праінфармаваў аб намеры правесці рэканструкцыю пагранічнага пераходу «Брузгі — Кузніца Беластоцкая» ў перыяд з 21 лістапада 2001 года па 31 снежня 2002 года.

Улічваючы працяглы тэрмін закрыцця названага пагранпераходу, беларускі бок звярнуўся з нотай у адказ, у якой прапанаваў правесці ў кастрычніку бягучага года пазачарговае пасяджэнне Падкамсіі па пытаннях пагранпераходаў і інфраструктуры, што дзейнічае ў рамках Міжурдавай каардынацыйнай камісіі па пытаннях трансгранічнага супрацоўніцтва, з мэтай сумеснага разгляду пытанняў, звязаных з мадэрнізацыяй пагранперахода «Брузгі — Кузніца Беластоцкая».

КАНЦЭРТЫ

БЕЛАРУСКАЯ ЦЫМБАЛІСТКА ў ІНДЫІ

У канцэртнай зале аднаго з лепшых дэлісій атэляў «Васант Кантыненталь» адбылася вечарына, на якой з поспехам выступіла вядомая беларуская цымбалістка Ала СОКАЛ. Выканаўца пазнаёміла публіку з беларускай народнай і класічнай музыкой, творамі замежных, у тым ліку і індыйскіх, кампазітараў.

На канцэрце прысутнічалі прадстаўнікі індыйскай грамадскасці, паслы шэрагу краін, супрацоўнікі пасольства Беларусі ў Рэспубліцы Індыя.

Ала Сокал не ўпершыню прыязджае ў Індыю. У 1989 годзе яна гастралювала ў гэтай краіне ў складзе Беларускага дзяржаўнага аркестра народнай музыкі імя І. Жыновіча падчас Дзён савецкай культуры.

КАНФЕРЭНЦЫ

ПУБЛІЧНЫЯ БІБЛІЯТЭКІ СЁННЯ

У сталіцы Латвійскай Рэспублікі Рызе адбылася Міжнародная канферэнцыя «Публічныя бібліятэкі ў постсацыялістычных дзяржавах».

У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел прадстаўнікі Беларусі, Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Славакіі, Славеніі, Украіны, Фінляндыі, Харватыі, Чэхіі і Эстоніі. Асноўнай

мэтай сустрэчы стала абмеркаванне праблем функцыянавання бібліятэк у краінах постсацыялістычнай прасторы і абмен вопытам па іх вырашэнню.

Рэспубліку Беларусь на канферэнцыі прадстаўляла загадчык аддзела маркетынга Цэнтральнай бібліятэкі імя Я. Купалы, намеснік старшыні камітэта па міжнародных

сувязях Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі Таццяна Акушэвіч, якая выступіла з рэфератам «Грамадскія сувязі і прафесійная прэса», а таксама пазнаёміла з дзейнасцю Цэнтральнай бібліятэкі імя Я. Купалы.

На канферэнцыі былі дасягнуты дамоўленасці аб супрацоўніцтве з публічнымі бібліятэкамі Вільнюса, Каўнаса, Санкт-Пецярбурга, Рыгі і Таліна.

Першая ў краіне бібліятэка замежнай літаратуры адкрылася ў Віцебску. Яна створана на базе кніжнага фонду аб'яднання «Англійскі культурны цэнтр». У бібліятэцы каля дзевяці тысяч кніг — навуковая, вучэбная, энцыклапедычная, мастацкая літаратура.

НА ЗДЫМКУ: бібліятэкар Ларыса АРБУЗАВА.

ПАДЗЕЯ

ПРЫВІТАННЕ МІТРАПАЛІТА ФІЛАРЭТА

Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі даслаў прывітанне з нагоды 1700-годдзя хрысціянства ў Арменіі: "Сардэчна вітаю армянскі народ, Царкву і дзяржаву з гэтай памятнай вежай сусветнай гісторыі!"

Арменія стала першай краінай у новазапаветнай гісторыі роду чалавечага, якая прыняла веру Хрыстову ў падмурак сваёй дзяржаўнасці. Калі многія сучасныя народы рабілі толькі першыя крокі на шляху гістарычнага быцця, шматвяковая муд-

расць армянскага народа ўжо падрыхтавала яго сэрца да слухання святога Евангелля Хрыста Збавіцеля.

Мужнасцю і пакутамі напоўнены гістарычны шлях армян. Адважны воін і нястомны працаўнік, старадаўні армянскі народ ад юнацтва сваёго і да гэтага часу паказвае свету прыклад таго, як бязмежная любоў да сваёй Айчыны і да Царквы, да сваёй культуры і да памяці продкаў выратоўвае людзей у вогненых выпрабаваннях і адраджае іх да новага жыцця ў працы і радасці".

НАТАТКІ Яўгена ЛЕЦКІ

(Пачатак на 1-й стар.)

яму роднай душою і духам — такое проста выключана. Скажаце, што бывае інакш не толькі сярод мастакоў, але і ў іншых творах. Дык гэта ж не годнаснае жыццё, а адбываюцца два, фармальна павязаных істотаў, па сутнасці духоўных мерцаючых. Такія заклічаны іншым: абы набіць пуза чым смачнейшым, а панчою такім сваблівым на сёння "зяленівам". Карацей — абы выгодней, лягчэй і зручней.

Цыркуновы часцяком ідуць па цаліку, пераадольваючы на гэтым шляху патырчакі і сіверны вецер-скавыш. Былі яны і сярод тых нешматлікіх сем'яў, што яшчэ ў "бэзсэраўскія" часы актыўна не пагадзіліся з манкурцкім лёсам сваіх дзяцей і рашуча за-

ВЕЧАРЫНА

Генадзь РЫМСКІ — ВУЧОНЫ І ПАЭТ

Вечарына, прысвечаная памяці заўчасна адыйшоўшага з жыцця паэта і перакладчыка Генадзя Рымскага, адбылася ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі.

З уступным словам выступіў паэт Навум Гальпяровіч.

Пра жыццёвы і творчы шлях Г. Рымскага раскажаў літаратуразнаўца Мікола Савік. Ваенна-марское вучылішча, служба ва Узброеных Сілах, праца ў Беларускім дзяржаўным універсітэце інфарматыкі і электронікі — вось асноўныя вехі біяграфіі паэта і перакладчыка. Ужо ў сталыя гады загадчык лабараторыі Інстытута тэхнічнай кібернетыкі АН РБ Рымскі захапіўся паэзіяй. Перакладаў творы беларускіх паэтаў на рускую мову, што станоўча адзначыў беларускі літаратар з замежжа Масей Сяднёў. Пісаў вершы на рускай мове.

Паэт Анатоль Вяцінскі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, слухна заўважыў, што заўчасная смерць напачатку Генадзя Рымскага ў росквіце творчых сіл. Б. Слуцкі неяк сказаў: "што-то фізікі

в почете, что-то лирики в загоне". Г. Рымскі, сцвярджаў выступаў, выдатна спалучаў у сабе гэтыя два пачаткі. Вялікая заслуга Г. Рымскага перад беларускай паэзіяй — выданне ў Маскве ў перакладзе на рускую мову "Антологи белорусской поэзии". А. Вяцінскі таксама прачытаў свае вершы ("Асенні матывы" і некаторыя іншыя) у арыгінале і ў перакладзе Г. Рымскага.

Сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў паэт Алесь Пісарык, які прачытаў свой верш "Памяці Генадзя Рымскага", раскажаў, як той перакладаў вершы не толькі вядомых, але і маладых паэтаў, што не мелі яшчэ ні званняў, ні ўзнагарод.

Эмацыянальным атрыманнем выступленне вядомай беларускай паэтэсы Валлянціны Аколавай. Яна распавядала пра сваё знаёмства, творчае супрацоўніцтва з перакладчыкам. В. Аколава таксама прачытала свой верш "Сын Беларусі і Расіі-маці", прысвечаны Г. Рымскаму.

Успамінамі пра бацьку падзяліўся сын Генадзя Рымскага — Аляксандр.

Алесь ЦІКОЦКІ.

НА ЗАМЕТКУ КАЛЕКЦЫЯНЭРАМ

ПАМ'ЯЦІ ЯНА БУЛГАКА

6 кастрычніка споўнілася 125 год з дня нараджэння вядомага фотамастака, краязнаўцы і этнографа Яна Булгака.

Пра яго жыццё і творчасць мы распавядалі ў нашай газеце ў мінулым годзе (№ 50—51). Да сёлетняй даты па ініцыятыве фотаклуба "Мінск" рэспубліканскае аб'яднанне "Белпошта" выпусціла маляўнічы канверт з маркай. На канверце — рэпрадукцыя паштоўкі з фатаграфіяй староства ў Навагрудку, якую Ян Булгак зрабіў у

1930-я гады. На марцы — выява фатографа, які робіць здымак касцёла францысканцаў у Навагрудку, і партрэт фотамастака. На Мінскім паштамце адбылося гашэнне канвертаў спецыяльным штэмпелем "першага дня". Канверт і штэмпель гашэння выкананы мінскім мастаком Віктарам Сташчанюком.

НА ЗДЫМКУ: канверт, прысвечаны Яну Булгалу.

Яўген КАЗЮЛЯ.

У Цыркуновых усе, канчаючы ўнучкай, трохгадовай Златай, сапраўднай дзяўчынкай-залацінкай, размаўляюць толькі па-беларуску. Я б сказаў — выключна па-беларуску. Гэта пры тым, што Таццяна па нацыянальнасці зыранка. Мабыць, вам, шануныя, нават невядома, што гэта за народ такі. Як сцвярджае Алесь, гэта праўдзівае, як наша ліцьвіны, найменне народа комі.

Тут, мяркую, будзе дарэчы згадаць светлай памяці імя Івана Ласкова, пісьменніка, шчырага беларускага патрыёта, якога лёс закінуў у далёкую Якуцію, дзе ягоная жыццёвая дарога трагічна і завяршылася. Чалавек неўтаймоўны, ён, апрача кнігі паэзіі і прозы, напісаў манаграфію, дзе на фактах сцвярджаў гіпотэзу пра фінаугорскае паходжанне беларусаў. На добры лад, гэтую работу даўно трэба выдаць кніжкай, бо ў ёй шмат надвычай цікавых фактаў, што дазваляюць глянуць па-новаму на этнагенез беларусаў.

Я неаднойчы сустракаўся з Іванам падчас ягоных прыездаў на Беларусь, а адзін раз патрапіў у той суровы Якуцк, у бытнасць старшынёй "Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", праводзячы там Дні беларускай культуры. Сядзім мы ў яго на кватэры, гамонім, разважаем, спрачаемся. І ў адзін з такіх момантаў Ваня падхопіваецца і неўзабаве вяртаецца з фотаздымкам, на якім фальклорны гурт у нацыянальных строях. "Адгадай, кажа, што за калектыў. Калі не ведаеш назвы, хоць па строях вызнач, з якога рэгіёну гэтыя пекныя жанчынкі!" "Мабыць, з цэнтральнага, з Міншчыны..." — няўцямна адказаў я, адчуваючы ніякаватасць, што не ведаю дакладна. І тут мой суразмоўца заліўся гучным смехам і нязвыкла зычным,

ЖЫЦЦЬ ДЛЯ

Такім пасля пройдзенных жыццёвых дарог убачыўся Ф. Даноўскі жываніцу А. РОМЕРУ.

густым для яго невялічкага росту голасам пакепіў: "Вось, шануны, і ўсе твае аргументы разляцеліся!" — і адварнуў фотаздымак, дзе было пазначана, што гэта адзін з самых вядомых у Комі фальклорных калектываў.

І я пасля таго пачаў па іншаму глядзець на ягоныя зусім не псеўданавуковыя, як неабачліва сцвярджалі некаторыя аўтарытэты, тэорыі і гіпотэзы. Ва ўсялякім разе, у напісаным Ласковым ёсць шмат незведанага, што актывізуе думку на пошук і адкрыццё. То і я, патрапіўшы на лецішча да Цыркуновых, імкнуўся на канкрэтным наглядным прыкладзе памеркаваць пра нашае, вядома што, гіпатэтычнае, роднасна-крэўнае беларускафінаугорскае пабрацімства.

Мае спадарожнікі па вандроўцы — дачка Таня і кіраўнік хору "Раніца" Віктар Масленікаў, з якім я пасябраваў пад час паездкі на фестываль царкоўнай музыкі ў Гайнаўку на Беласточчыне, даведаўшыся ад мяне пра нацыянальную прыналежнасць гаспадыні, былі вельмі здзіўлены, што яна не беларуска. То і напраўду: хіба руская кабата з блакітнымі вачыма не з'яўляецца эталонам беларускасці, асабліва з улікам таго, што размаўляе не тое што на чыстай, а нават на адмыслова беларускай мове!

Наконт таго, калі зыранка пачала абеларушчацца і якім чынам так арганічна засвоіла мову, культуру і гісторыю народа, сярод якога жыве, — я нават не ўдакладняў. Раней ці крышку пазней, але такое напэўна павінна было адбыцца. Жывучы з такім чалавекам, як Алесь, і не быць

патрабавалі для іх адукацыі на роднай мове. І калі, нарэшце, улады на больш чым мільённую сталіцу дазволілі адчыніць адзіны беларускамоўны клас. Цыркуновы не збяліся штодзённых турбот і вазілі сваіх дзяўчынак, робячы па тры перасадкі, аж на другі канец горада. Дзень у дзень у перапоўненым рانیцою гарадскім транспарце... Бо ведалі і верылі, што знічкі не гаснуць, а разгараюцца полымем, што маленькія ручаінікі сцякаюцца ў вялікія рэкі і напайваюць живою вадою моры-акіяны.

Пацверджаннем гэтаму можа быць прыклад Веранікі і Насці. У сям'і школе атрымалі яны беларускую закваску, а грунтоўныя веды ў беларускамоўным гуманітарным ліцэі. Адтуль Вераніка наступіла на гістарычны факультэт Беларускага ўніверсітэта, паспяхова яго скончыла і атрымала накіраванне ў аспірантуру. Тэма навуковай працы — бронзавы век на Беларусі ў шырокім еўрапейскім кантэксце. Насця ж паспяхова заканчвае сёлета прэстыжнае на сённяшні час аддзяленне менеджменту Беларускага ўніверсітэта культуры. Вераніка працуе ў сектары археалогіі Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук, рыхтуецца абараняць кандыдацкую дысертацыю. Магло б тое стацца і раней, але найперш яна вырашыла стаць мамай і нарадзіла спайную дзяўчынку-залацінку. На ўцеху сабе і дзядулі з бабуляй. І цяпер Злата ўплітае свой звонкі галасок у радаснае беларускае шчабятанне

такіх сама хлопчыкаў і дзяўчынак, што з усяго горада з'язджаюцца ў дзіцячы сад на вуліцы Максіма Багдановіча ў Мінску. Дабірацца туды, вядома, далёка і не вельмі зручна, але ж паблізу, на жаль, беларускамоўных садзікаў няма. Ды не бяды, бо нездарма ж мудрыя рымляне пакінулі нам крылаты выраз "Per aspera ad astra" — "праз цяжкасці да зоры!"

Дзеду Алесю ў дзяцінстве было куды цяжэй. Нарадзіўся ў халодныя і галодныя пасляваенныя гады ў

A commemorative stamp and envelope for the 125th anniversary of Jan Bulga. The stamp features a portrait of Jan Bulga and a photograph of a church. The envelope has a circular postmark from Minsk and a cancellation mark. Text on the envelope includes "125 год з дня нараджэння Яна Булгака" and "Мінск, 10 кастрычніка 2005 года".

НОВЫЯ ВЕРШЫ

Віктар ШНІП

Ты ўцякаеш... Куды! Сам не знаеш,
 Бо галоўнае — зноў уцякаеш
 Праз лясы, праз палі, праз балоты,
 Як ад ценю, ад мёртвай самоты.
 Уцякаеш, як вены ўскрываеш,
 Як сябе на шматкі разрываеш,
 І крывёй заліваеш свой шлях
 На траве, на вадзе, на пясках,
 Дзе ўжо ўслед за табою бягуць
 Маладыя ваўкі і нясуць
 Адзіноту сваю, як штандар,
 І бушуе трава, як пажар,
 І ўскіпае вада, нібы шкло,
 І пясок на шляху, як святло,
 Што з парэзаных венаў сцякае.
 Уцякаеш, як звер, уцякаеш,
 Цішыню, нібы лёд, разбіваеш
 І твой цень, як вада, атапляе
 Тых, хто ўслед за табою ўцякае
 Праз палі, праз лясы, праз балоты
 Ад уласнай, як смерць, адзіноты,
 Ад жыцця, што прыгожым завём,
 Ад жыцця, у якім мы жывём,
 Як трава, як вада, як пясок,
 Як загнаны сабакамі воўк...

На вуліцы сонечнай скрыпка іграе,
 Нібы адзінокі цыган памірае.
 Падайце далей, і ён тут аджыве
 І пойдзе, нібыта агонь па траве,
 Па чорным асфальце, нібыта па ночы,
 Як зоркі, святліцца ў яго будучы вочы.
 І прыдзе ён, чорны, са скрыпкай у бар
 І пусціць ён светла на піва далей,
 І скрыпка заплача ў руках, засмяецца.
 І піва, як сонца, на стол разальецца,
 І будучы жанчыны шаптацца: "Цыган..."
 І будзе са сценкі партрэт, як баран,
 Глядзець на вясёлых і сумных людзей,
 А скрыпка ўсё будзе іграць весялей...

На цёмнае вуліцы скрыпка іграе,
 Нібы адзінокі цыган памірае.

А мне восень ты намалювала,
 Бы віно разліла залатое
 Па сцяне, дзе мяне частавала
 І піла за жыццё маладое.
 І вісіць у пакоі карціна
 Без цвіка на сцяне пажаўцелай,
 Як над полем вісіць павуціна,
 Што анёлам у неба ўзляцела.
 І гляджу, як на Храм, на карціну,
 А карціна, як прылід, знікае
 І з'яўляецца зноў праз хвіліну,
 Нібы кроў праз бінты, праступае
 Праз сцяну, за якою нічога,
 Толькі ціша і толькі дарога
 Да цябе праз халодную восень,
 У якой нас не будзе ніколі...

ВАЛАЦУГА

Не хадзіце за мной,
 А. СЫС.

Вы за ім не хадзіце, бо ён валацуга
 І ўсе словы яго — ад нячыстага духа.
 Нават плача калі — ён смяецца над вамі,
 Не хадзіце за ім, як казлы за казламі,
 Ён не любіць усіх, вас прадасць за жанчыну
 І вяльможнаму пану і сабачаму сыну.
 Вы за ім не хадзіце і нятрэба — за мною,
 Я таксама яшчэ не адмыўся ад гною,
 А ідзіце за тым, хто век будзе святым,
 Што над вамі ўзляціць, яе над вогнішчам дым...

І над вогнішчам дым узлятае, знікае
 І яго аніхто тут назад не чакае.

МОЖНА ПАМЕРЦІ

1
 Можна памерці ў любую хвіліну
 Проста па п'янцы, а не за Аінчыну...
 Можна памерці...
 Ды хочацца жыць,
 Як пасля п'яні расолу папіць.
 Хочацца выйсці з сябе, як з кватэры,
 І заблудзіцца ў завулках у шэрых,
 Дзе ўжо ніхто і даўно не жыве,
 Дзе на асфальце трава, як агонь на траве...
 Можна памерці...
 Як пыл з вакна сцерці,
 Можна памерці... Ды хочацца жыць,
 Цень мой за мной, як Іуда бяжыць...
 Хочацца жыць... Але можна памерці,
 Быць у труне, нібы ліст у канверце...
 Можна памерці...
 Можна памерці...

2
 Напішу вар'яцкіх вершаў — і памру,
 А пакуль што моўчкі каву завару
 Чорную, як вечар, за маім вакном,
 Горкую, як думкі перад вечным сном.
 Тэлефон зазвоніць, бы разаб'ецца ціш.
 А ў разбітай цішы ты, як лёд, маўчыш.
 Холадна ў кватэры, і няма святла,
 І згарэлай свечкі, як і дзень, да тла.
 Напішу вар'яцкіх вершаў і — памру...

цыёны беларускі рушнік, на якім чырвонымі літарамі па белым палатне напісаны словы мапітвы.
 Праца была для Алеся нялёгкай і няпростай. Шчыраваў увесь леташні вяснова-летне-асенні тэрмін. Не для сябе стараўся, а для ўсёй вёскі. А вяскоўцы, чым маглі, аддзячалі і дапамагалі. Ляснік з Ясева выбраў у песе выносітае адмысловае дрэва, а мясцовы каваль дапамог выкаваць металічныя фрагменты крыжжа. Стараўся дагадзіць і бабулькі: частавалі-падсіпоўвалі Алеся і свежанькім сырадоём, і смятанкай, і толькі што збітым масліцам, і ячкамі. Праўда, быў момант, калі яны раптам насцярожыліся: падалася ім, нібыта мастак робіць не так і не тое,

вяршыўшы тут сваё гераічнае жыццё. Быў працавіты, любіў людзей і цяпеў за іх".
 У сакавіку наступнага года споўніцца сто гадоў з дня смерці нашага славутага земляка. Алеся і загарэўся менавіта да гэтай даты зрабіць і паставіць на ягонай магіле помнік. Але справа гэта няпростая. Трэба майстру скоцьць вышэй самога сябе.
 Узруненасці яму, як я разумею, надало бяспрэчна ўдалае выкананне крыжжа. Бо гэта таксама помнік, твор народнага разьбярства. Аднак да гэтага Алеся падыходзіў спакваля, прайшоўшы добрую вывучку працы з дрэвам яшчэ ў сіроцтве, пазней удасканалваў сваё майстэрства ў аблоджванні ўласнай сядзібы, у

Швецыі, але яны трывала прыжыліся на нашай зямлі і шмат зрабілі для мясцовага ўвасаблення яе каштоўнасцяў. Але тут, як і ў шмат якіх іншых выпадках, мы праяўляем традыцыйнае беларускае няхлюйства і абьяквасць. Між тым літоўцы даўно сабе Ромераў прысьвечылі: ніводнае больш менш саліднае даследаванне па гісторыі мастацтва не абыходзіцца без асэнсавання спадчыны Ромераў. Пра гэта нам доўга і пераканана расказваў мясцовы краязнаўца Яська Драніцкі, які няблага валодае літоўскай мовай. Вярнуць Ромераў на Беларусь, няхай сабе пакуль што ўмоўна, праз асэнсаванне зробленага імі, і лічыць сваім прафесійным абавязкам Алеся Цыркуноў.

Асэнсаванне ж створанага ў мастацтве самім Алесям Цыркуновым патрабуе асобнай гаворкі. Бо перад намі мастак своеасаблівы і пакуль што па-належамаму не ацэнены. Асабіста я адкрыў для сябе Цыркунова-мастака зусім нядаўна, пабачыўшы ягоную выставу ў дольнай зале Чырвонага касцёла. Аднак выстава была неафіцыйнай, гэта значыць, не па лініі Саюза мастакоў зладжанай, а таму і не была абстаўлена адпаведнай рэкламай і не мела належнага грамадскага розгаласу.

Цыркуновым створана галерэя вобразаў тых, хто сваё жыццё і дзейнасць ахвяраваў Беларусі. Тут і Ф. Скарына, і М.-К. Агінскі, і многія іншыя нашы сучаснікі. Ці не апошняй па часе стварэння з'яўляецца карціна, якая ўвасабляе вобраз Міколы Ермаловіча, што нядаўна праз трагічны выпадак адышоў ад нас. І тут, як і ў іншых работах, мастак імкнецца да ўнутранага асэнсавання сутнасці і сэнсу створанага ім вобраза. Пластычнасць форм, кантрастнасць колераў ствараюць своеасаблівы настрой трылогіі за чалавека, жыццё якога было да апошняй крывіні прысвечана Беларусі. Перад намі не знешняе падабенства, а сімвал. Тых, хто не бачыў карціну, але хацеў бы яе паглядзець, запрашаю ў бібліятэку Дома літаратара, дзе яна знаходзіцца ў пастаяннай экспазіцыі.

Ёсць у Цыркунова і па-філасофску настроеныя карціны. І канешне, жывучы сярод прыроды, мастак малюе родныя, дарагія яму краявіды. Жыць для Беларусі — такі асноўны сэнс і сутнасць усёй яго паграмадзянска актыўнай дзейнасці.

НА ЗДЫМКАХ: з гэтага мармуровага аскабалка пад рукой Алеся Цыркунова муціць нарадзіцца скульптурная выява Ф. Даноўскага; на наступную вясну буслы прарочаць у сям'і Цыркуновых прыбытак; крыж абярог ля вёскі Чэхі; эскіз надмагільнага помніка Ф. Даноўскаму; на магіле Фларыяна Даноўскага (злева направа) Таня і Яўген ЛЕЦКІ, Злата, Віктар МАСЛЕНІКАЎ, Яська ДРАНИЦКІ.

Фота Тані ЛЕЦКА.

выштукаванні арыгінальнага разьбянага дамка пад краму прадпрымалыніка Малахоўскага (таксама хіба ці не найцікавейшай драўлянай пабудовы на санаторным узбярэжжы возера Нарач).

Пры стварэнні ж помніка Фларыяну Даноўскаму збіраецца выкарыстоўваць метал, мармур, палявы камень, бетон і чарапіцу — складаны, на мой погляд, "букет" матэрыялаў не для кожнага прафесійнага скульптара можа здацца прывабным і прыдатным для ўвасаблення творчай задумкі. Яна ў праекце ўяўляе сабой складанае і, няхай выбачае аўтар, але мне так падалося, досыць эклектычнае паводле стылю збудаванне. Галоўным жа павінен быць высечаны з мармуру скульптурны партрэт Даноўскага. Цыркуноў раіўся з скульптарам Алесям Шатэрнікам, лецішча якога знаходзіцца непадалёку ад Чэхі, у Вайшкунях, дзе, дарэчы, атабарылася каля дзесятка мінскіх мастакоў. Аднак, ведаючы досыць разбэрсаны характар Шурыка (так яго павасвойску называюць сябры), я б не раіў Алеся быць занадта доверлівым, а больш патрабавальна паглядзець на свой праект, параіўшыся з іншымі прафесійнымі скульптарамі.

Як яно ўсё атрымаецца — пабачым. Але зноў жа хачу звярнуць увагу на самаахвярнасць мастака, які, мала таго што не шкадуе сваёй працы і не спадзяецца за яе атрымаць нейкае афіцыйнае заахвочванне, дык павінен і думаць пра тое, як набыць тыя ж матэрыялы. Мясцовыя ўлады яму ў гэтым дапамагчы не могуць, бо ў іх саміх хоць шаром пакаці. Спадзяванне на тых, у каго водзяцца грошы ў кішнях. А ці адгукнецца хто — таксама пакажа час.

Іншым бы хоць крыху таго патрыятызму і той апантанасці, з якімі ідзе па жыцці Алеся Цыркуноў. Бо карціць яму падняць з занадта будаваннага сядзібы мастакоў Ромераў, продкі якіх паходзяць са

БЛАРУСІ

прыдбаная за...
 неўзабаве...
 на карашэлі і на...
 І не ад...
 на ёй вока...
 га, бо зу...
 гае баль...
 з Мінскам.
 на завязалася...
 бо здаралася...
 хата Цыркуно...
 а тых выпадко...
 ў.
 вартасць з...
 рабаў Алеся...
 іе зроблены...
 нага ў глыбо...
 кці майстрам...
 крыж свя...
 Полацкай. Як...
 да аднаго гэ...
 нага піхалец...
 пакуль што...
 да, пару гадоў...
 айстар-мастак...
 ола Кузьміч.
 задачы стаялі...
 прызначаўся...
 ае для вёскі...
 стані дарог, у...
 канцэпцты, дзе...
 як...
 кунь...
 калыкі разоў...
 глядзеўся б...
 кр...
 цю багатую, у...
 асн...
 ідушоў аздобу...
 Там...
 аватарску. Так...
 выява крыжжа...
 адобай белага...
 сятаго духа) з...
 алету крыпамі...
 уравана з на...
 везеных з по...
 над імі трады...

бо падчас працы выявілася, што ягоны крыж не падобны на традыцыйныя ў гэтай мясціне каталіцкія крыжы з адной перакладзінай. Давалася тады ўмельцу ўдваяне папацець і, не выпускаючы з рук сякеры і долата, прачытаць не адну "лекцыю" па гісторыі Беларусі, тлумачачы вяскоўцам, што святая Ефрасіння Полацкая з'яўляецца нябеснай заступніцай усяго беларускага народа, усіх, хто жыве на гэтай зямлі і спавядае хрысціянства. І крыж Лазарам Богшам ствараўся тады, калі яшчэ не было падзелу на католікаў і праваслаўных. І сапраўды, каб зрабіць крыж сімвалам аднавання сённяшніх беларусаў, Алеся ўвёў і ў яго выяву адзныкі праваслаўнай і каталіцкай рэлігіі. Аднак самых упартых у тым, што тут няма ашуканства, што Крыж папраўдзе будзе абараняць вёску ад "нячысцікаў", пераканаў прыезд на ўрачыстае адкрыццё крыжжа, якое адбылося летас на Дзяды, святара мясцовай каталіцкай парафіі айца Аркадзя і уніяцкага пробашча з Мінска айца Казіміра.

Асветнай працай, дарэчы, Алеся доводзіцца займацца амаль увесь час.

Зараз Алеся Цыркуноў захоплены новай ідэяй. Ён знайшоў на сумежжы Мядзельскага і Пастаўскага раёнаў на вясковых кладках магілу выдатнай асобы, удзельніка нацыянальна-вызваленчага руху ў Літве і Беларусі, у тым ліку і паўстання пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага, Фларыяна Даноўскага, пра якога ў нас напісана недаравальна мала. Больш падрабязныя і дакладныя звесткі трэба шукаць у літоўскім і польскім друку. Але ж ягоныя лёс і дзейнасць звязаны, а, значыць, і належаць тром суседнім народам.

Нарадзіўся Ф. Даноўскі на тэрыторыі сучаснай Літвы ў Панявежы. Яшчэ юнаком, на вучаючыся ў гімназіі, стварыў патрыятычную арганізацыю — Саюз моладзі Літвы. Царскія ахранцы ўдалося выявіць завадатара і сурова пакараць: хлопца некалькі разоў прагналі праз салдацкі строй і ягоную спіну змясілі-скрывавілі сотні шпіцтрутнаў. Пасля была высылка ў Сібір, уцёкі адтуль і ўдзел у паўстанні. Пасля паражэння — зноў цяжкія катаванні і паўторная "сібірыяда". Адбыўшы пакаранне, апошнія гады пражыў на Пастаўшчыне і пахаваны ля вёскі Каралінава. На надмагільным каменні можна прачытаць: "Спачыў на роднай зямлі, за-

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ИТАЛІЯ
Шаноўная рэдакцыя!
Я італьянскі перакладчык.
Закончыў Балонскі ўніверсітэт
па спецыяльнасці "руская мова і літаратура".

УКРАІНА, АДЭСА

Паважаная рэдакцыя!
2 верасня горад Адэса адзначаў сваё 207-годдзе з дня заснавання.
Такое свята па рашэнню гарадскіх улад праводзіцца штогод, і для ўдзелу ў ім былі запрошаны прадстаўнікі ўсіх нацыянальных дыяспар, што пражываюць у Адэсе (а іх налічваецца да 50-ці).

пераклады Алеся Разанава ў рымскім часопісе.
Вельмі падабаецца гэты выдатны беларускі паэт.
Хочацца яшчэ яго перакладаць.
Я перакладаю і Янку Купалу.
Дзякуй за тое, што рэгулярна атрымліваю вашу цікавую газету.
З павагай
Paolo GALVANGI.

правяджаліся шчырымі і працялымі апладысмантамі.
Цікава, праўдзена да нашых культурных каштоўнасцей, пацвярджае той факт, што настаў час актывізаваць культурны абмен паміж Беларуссю і Адэсай, дзе за апошнія дзесяць гадоў быў толькі адзін беларускі калектыў — "Песняры".
У гэтым мы бачым і сваю задачу, таму ў 2002 годзе наша аб'яднанне мяркуе правесці Дні беларускай культуры ў Адэсе.
У гэтай сувязі разлічваем на дапамогу Міністэрства культуры Беларусі, іншых дзяржаўных структур краіны.
Спадзяемся, да таго часу знойдуцца зацікаўленыя, каб аказаць нам дапамогу ў набыванні нацыянальных касцюмаў, і тады адэская дыяспара зможа з гонарам прадстаўляць Беларусь на ўсіх мерапрыемствах горада.
Спадзяемся на разуменне і дапамогу.
З павагай
Ф. КАВАЛЕВІЧ,
старшыня праўлення
Нацыянальна-культурнага аб'яднання грамадзян "Беларусь".

ВЕСТКІ З СУПОЛАК

ЛІТВА

У беларускага культурнага цэнтра "Крок", што ў Вісагінасе (Літва) — наваселле. Ён пераехаў у былое памяшканне "Telekomas", што на Седулінас алеі.
Пакуль што ўсіх на дзвярах шпыльдачкі тэлекомаўскай арганізацыі, а маёмасць цэнтра пакункамі ляжыць на крэслах і сталах, толькі партрэт Янкі Купалы ўжо мае сваё месца на сцяне.
— У нас выдатныя ўмовы! Думаю, у Літве ні ў каго такіх няма, — з задавальненнем паведамляе кіраўнік цэнтра "Крок" Алег Давідзюк. — Памяшканняў зараз нам хапае. Тут у нас будзе вучэбны клас. Многія з мясцовых беларусаў пасля заканчэння школ маюць жаданне паступаць у беларускія ВНУ, але ў

УПЭЎНЕННЫ РУХ «КРОКА»

Вісагінасе ў іх не заўжды ёсць мажлівасць добра засвоіць родную мову. У галоўнай зале будзем праводзіць сходзі і рэпетыцыі, а побач пачне працаваць служба афармлення віз у Беларусь.
За шэсць гадоў сваёй дзейнасці таварыства беларусаў зрабіла мноства крокаў, галоўнымі з якіх, як лічыць Алег Давідзюк, было адкрыццё чатырох беларускіх класаў і стварэнне двух мастацкіх гуртоў — "Світанак" і "Шчара", а таксама тэлестудыі для дзяцей, якая хутка парадзе першымі выпускамі.
— "Крок" і раней выпускаў свае тэлевізійныя праграмы, таму традыцыю мы вырашылі захаваць, а рабіць гэта даручым школьнікам. У іх больш эн-

тузіязму, чым у дарослых, — кажа Алег Давідзюк. — Сёння па ступені актыўнасці, па колькасці мерапрыемстваў мы з'яўляемся лідэрамі сярод усіх беларускіх таварыстваў Літвы. У 1997 годзе ў Вісагінасе было праведзена Міжнароднае свята беларускай песні з удзелам славяншчынаў з Латвіі, Эстоніі і Беларусі, што сведчыць пра добрую арганізаванасць "Крока".
Наша задача — каб людзі ішлі да нас, і гэта плынь не прыпынялася. Мы яшчэ пажывем і папрацуем тут не адзін год...
Пераезджалі беларусы ўсім гуртам. Многія спецыяльна прыйшлі, каб дапамагчы перавозіць рэчы ў новы дом.
Па матэрыялах літоўскай газеты "Sugardas".

ЛАТВІЯ

АДКРЫТЫ ДРУГІ СЕЗОН

22 верасня 2001 года адбылося ўрачыстае адкрыццё другога сезона Цэнтра беларускай культуры ў Даўгаўпілсе. Да гэтай падзеі былі прымеркаваны вернісаж работ мастака-чырванадрэўшчыка Віктара Гарбачова і дэманстрацыя фільма, знятага ў экспедыцыі турыстамі-плытонамі на рацэ Дзвіна-Даўгава па

маршруту Верхнядзвінск—Даўгаўпілс. У свяце прымалі ўдзел першы намеснік мэра Даўгаўпілса Лівія Янкоўска, прадстаўнікі аддзела культуры гарадской думы і Генеральнага консульства, а таксама члены культурна-асветнага таварыства беларусаў Даўгаўпілса "Уздым".
У прывітальным слове ад імя

думы Л. Янкоўска адзначылі вялікі ўклад беларускай дыяспоры ў культурную палітру горада і пажадала новых поспехаў.
Генеральны консул Рэспублікі Беларусь у Даўгаўпілсе Васіль Марковіч падзякаваў гарадскім уладам за падтрымку Цэнтра беларускай культуры і са свайго боку паабяцаў садзейнічаць пачынанням цэнтра.
МЭС.

ЛЁСЫ

РАЗМОВА НА МАНХЭТАНЕ

Нью-Йорк. Горад, адзеты ў шкло і бетон. Як у фантастычным калейдаскопе, мільгаюць машыны, твары, рэкламныя шыльды. І гоман, гоман. Галасы, пераплеченыя з гулам матараў. Не ведаеш, на чым спыніць погляд, сканцэнтравана сых.
— Ведаеш, Мікола, у гэтым раёне Манхэтана я памятаю кожнае дрэўца, асабліва тыя віды, што растуць у нас, у Беларусі. І калі трэба сустрэцца з кім-небудзь, стараюся выбраць мясціны, дзе жывуць такія дрэвы. Здаецца, што і яны ў эміграцыі. Дрэвы, разумеюць нас, а мы іх.
Спакойна цякла наша са Сцяпанам Міровічам размова за кубкам кавы ў маленькім вулічным кафэ. Мне прыемна было назіраць, як Сцяпан у глыбіні сваёй душы стараўся адшукаць трапныя беларускія словы, успамінаў і... супакойваўся.

Мікола, амаль філосафам стаў. Ты бачыш, як спяшаюцца заклапочаныя людзі. І ў кожнага свае думкі, свае погляды. Цікава, з кожнага куточка свету нясуць людзі сюды культуру свайго народа. І з беларускай культуры нешта тут існуе, бо шмат свайго прынеслі тры браты Страпко, Людміла Колін, Марыя Шостак, Валодзя Літаровіч, Сцяпан Навумчык, Валодзя Валатковіч. Часта тут сяджу і думаю, што вярнуўся ў вёску Вільча, якая знаходзіцца пад Бабруйском. Іду па вуліцы адвечоркам, а на лаўках сядзяць жанчыны і пільна ўглядаюцца, хто да іх ідзе. Мо нехта родны? Ведаеш, больш за ўсё ў іх вачах баюся прачытаць нямы дакор, папрок: "Чаго так доўга не вяртаўся? Паглядзі, даражэнкі, у нашы вочы. Бачыш, як стаміліся чакаць цябе, Сцяпан? Чакаць спачатку са Сталінграда, дзе працаваў на трактарным заводзе. Вось з Амерыкі завітаў на некалькі дзён у родную хату. Вырабляць мог і тут эскалатары і элеватары". Не ведаю, што адказаць жанчынам-аднавяскоўкам. Мо, калі пачынаць усё спачатку, я звязаў бы сваёй лёс з адной з іх... Вялікую ношу яе гора ўзялаў бы на свае плечы. Дзяржаўная машына не адчувае чалавечых адносін. Мы выбралі свабоду і апынуліся ў палоне абвостранага пацужы смутку па радзіме. Уважліва прыгледзься да твараў — такія адкрытыя, усміхаюцца, а вась у душы да іх не залезеш. Могуць гадзіну маўчаць за кубкам кавы. Адным словам, адпачываюць. А як шчыра, доўга могуць слухаць нашы беларускія жанчыны! Іх простае чалавечае слова сagraвае душу. А вась, як адказаць на іх пытанні, калі ўсім жыццём сам сабе не магу адказаць?

чалі загарацца ліхтары. Гучна, зусім нечакана зайграла электрычная музыка. І адразу праглынула ўсе галасы. Ад ракі павяў ветрык.
— Сцяпан, сюды б нашы цымбалы з гармонікам. А ці танчылі ў вашай вёсцы?
— Мікола, сам ведаеш, што існуе нешта такое ў нашай мусіцы, што прымушае спыніцца. Колькі народу сабралася вакол цябе, калі ты танчыў на Манхэтане! А як у вёсцы танчылі? Напрацуешся на сенакосе — аж рукі трашчаць, а вечарам — скокі. І словы мамы: "Глядзі, сынку, не спазніся заўтра на расу". Дарэчы, усё пачаў забываць, а вась матулю памятаю. Сяджу тут аднойчы з Лявонам Страпко, і ён: "Ведаеш, Сцяпан, а пяшчота беларускіх жанчын магла б выратаваць чалавечтва, бо яму менавіта такой душэўнай цеплыні і чысціні не хапае". Там, на радзіме, жывуць дзеля дзяцей.
— Сцяпан, вась і зоркі з'явіліся, але яны такія бяскрылыя, не тое што ў нас.
— А мне думалася, толькі ў дзяцінстве яны яркія, а з гадамі бяжыць. Ну што ж, пайшлі да хаты. Я пакажу табе вечаровы Нью-Йорк.
Мікола КОТАЎ.

КАЛЯНДАР: КАСТРЫЧНІК-2001

8 кастрычніка 1831 года ў вёсцы Дудзічы Пухавіцкага раёна нарадзіўся Міхаіл ЕЛЬСКІ (памёр у студзені 1904), скрыпач, кампазітар, музычны пісьменнік.

10 кастрычніка спаўняецца 60 год Яўгену ГЛАДКОВУ, цымбалісту, педагогу, першаму выканаўцу многіх твораў беларускіх кампазітараў, народнаму артысту Беларусі.

Яўген Пятровіч нарадзіўся ў вёсцы Іванькава Карагайскага раёна Пермскай вобласці. У 1968 годзе скончыў Беларускаю кансерваторыю (клас І. Жыновіча), з 1966-га выкладае ў ёй (з 1980 года загадчык кафедры струнных народных інструментаў, дацэнт). Арганізатар і дырыжор студэнцкіх цымбальных ансамбля (з 1966 г.) і аркестра (1973—1979 гады). Выступае з сольнымі канцэртамі. У рэпертуары — творы класічнай, сучаснай айчынай і замежнай музыкі. Аўтар метадычных дапаможнікаў, складальнік і рэдактар зборнікаў цымбальных твораў беларускіх кампазітараў і г. д. Заснавальнік беларускай асацыяцыі цымбалістаў.

Музычнае выхаванне атрымаў у сям'і. Ігры на скрыпцы вучыўся ў К. Крыжаноўскага ў Мінску і В. Банькевіча ў Вільні. У 1860-я гады ўдасканальваў майстэрства ў славутых скрыпачоў у Парыжы і Дрэздэне. З пачатку 1860-х выступаў з канцэртамі ў гарадах Польшчы і Германіі. Доўгі час жыў у сваім маёнтку Дудзічы, адкуль часта выязджаў з канцэртамі ў Мінск і Вільню. У 1884 годзе выступаў у Варшаўскім музычным таварыстве, потым зрабіў новае турне па Германіі. У 1902-м вялікім канцэрт у Дудзічах адзначыў 50-годдзе сваёй канцэртнай дзейнасці. Аўтар каля 100 твораў. Выступаў як музычны публіцыст. Ва ўспамінах Ельскага шмат цікавых фактаў пра развіццё музычнага мастацтва на Беларусі. Збіраў і запісваў беларускія народныя мелодыі, выкарыстоўваў іх у сваіх творах. Аўтар працы "Народныя танцы Мінскай губерні" (рукапіс захоўваецца ў Варшаўскім

універсітэце), якая не згубіла пазнавальнага значэння да нашага часу.
Ларыса КАРАЧУН.

НА ЗДЫМКАХ: Мікола КОТАЎ падчас наведання Нью-Йорка.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

Сакрат ЯНОВІЧ (Польшча).

ЗАПІСЫ
ВЕКУ

ОДУМ

Пасля вайны вялікае мы школы паканчалі зайдла і, усе да апошняга, дарослымі ўраз зрабіліся. І на работу ў гарады трамваезвонныя ды з трактарамі франтаватымі, бы на фэст які вяселісты пайшлі-паехалі. Грошы ж свае мелі, яшчэ з малаком на губах будучы, во дзіва чуднае было над дзівамі! Так працавалі там і ў якія толькі хочаш змены, што сам Сізіф той пры нас гультаям здаўся б... Не аднаго страху парабка, што маўклівым кватарантам сноўдаўся ў кожным з нас, — а каб не турнуў хто на галытву тую бацькоўскую назад. За шанц жыць потым, як у байцы, браліся сутаргава, неадчэпна.

Мы палічылі, што мінулае сваё басаногое, дзякаваць Богу, у дурнях пакінулі спрытна, таму сэнс усякі без нас або не ў нашым новаздабытым увяўся тады да абсурду немагчымым, часам няхай сабе смешным усяго да сакатлівага рогату. Маці

фарсістымі-серабрыстымі. Ну й разжыліся ж радасна і сьж ды так на мэблю блішчачую і на кватэры жаданія з пакоямі гардзінна-шырокаваконымі. А й унучанятамі, як анёлкамі, дзедз з бабкай з рукамі парэпанымі пацешылі мы па-панску для шыкоўнасці пад тайны свой комплекс хама на паркетках.

Дзяцей пагадавалі ж мы так, быццам яны былі не нашымі, а прысланымі ад паноў нам даўга-памятных на ўтрыманне смачна-эжнае і выхаванне фінцікляшнае. Раслі панічамі і паненкамі ў нас на хвалу ўсё-такі вясковаю, і вазілі ж іх туды што ні свята, у дрымоцце тое прыгумнення, на паказ абавязковы дзеля цётка з дзядзькамі, а і зайздрасці прыемнай ад суседзяў у заплоці. Лялькамі разадзетымі і шпанюкамі, якім толькі малака птушынага не хапала!

Як кажуць: і азірнуцца не паспелі, калі сівізна пасыпалася на галовы нашы інеем прымаразку першага і вочы заімгліліся стомаю пасля дарогі такой пыльна-доўгай, малапраезнай яшчэ ў тое вандраванне наша. Песні тыя, што спявалі мы ў вёсны маладыя і ў леты квяцістыя, рэхам беспаваротным адляцелі на той свет, а словы родныя з родных цяпер непатрэбшчынаю на гарышчы хаты або ядлоўцамі на палях удзічэльных староння сардэчнага; душы ў пусташ пуста-зельную вырадзіліся. Бацькоў сваіх васьмь крадком пахаваўшы на могілках, бяспамяццю зарастаючых за палеткамі пакінутымі, а дзяцей шумна ў зямлю абячаную альбо ў Амэрыкі выправіўшы з кашалькамі тугімі, агледзеліся і самі век дажываючымі, каратаючымі дзень да вечара ды над фатаграфіямі даўнімі галавою ківаючы... Адно неба засталася нязменна зорным і

бурны пераджніўныя гэтак жа памаладзецку грымотныя ды захады ў задуменні назаўсёды ціхім барвовыя, і маладзік месяца ў ноч Пятра і Паўла, бы перад колішнімі зажынкамі, цярпліва напамінаючы з нябёсаў над нашаю айнай зараз пустыннаю, што без сярпа перш не было б хлеба.

Як жылі, так і пражылі. І па законе старасці натужваемся думаць пра раней непрадчуванія намі тысячагоддзі, разумеючы, хоць бессаромна позна, як блізка, аднак, адыйшліся мы наперад, нягледзячы на зразумелую і слухную гідлівасць нашу да існавання сярмяжнага пад стрэхамі саламянымі, пад якімі проста па-варварску былося. І добра, што прынамсі бяздарна ўяўляем сабе ўсё, колькі нам да спасціжэння неспасціглых Элады і Рыма. Ды пытаем самі ў сябе з сумненнем, як мудрасць: а як гэта нас успамінаць будучы і ці прыстойным словам?

ВЬЕЗД ПА СПРАВЕ

У тую нядзелю, калі расквітнелі сады, упорань выбраўся я ехаць да брата. Самой язды тае аўтобусам да яго было трохі за пятнаццаць хвілінаў, да ягоных тых Любавак (з высокага канца якіх усё відаць цэлую пасеку летніх домікаў, што ўбок ад помпавай станцыі гарадскога вадаправода). Братаў дом — свяжуктая мураванка, пакуль абгароджаная абы-як — па-но-вабагатаму, распанела ўскрай жытнёвага поля, што прасціралася да ельнікавага маладніку. З суседняга панадворка, аднекуль з-пад хілае хаты на ім, кінуўся сабачыска, праз брамку там, такі шарсцісты, ды ўеўся брахаць на мяне, чужога тут.

Брат, сьж-так падвучыўшыся ўрэшце-рэшт спекуляваць, лепей зарабляе на вырошчванні цяплічных памідораў, і я палічыў, што ён дапаможа мне (у гэтую пару ўжо не павінен швэндацца па падбеластокіх прыватных будовах, на якіх яму, майстру гідраўлічных рамёстваў, хоць і напатагове, таксама немалая плата). Зрабіўшыся бойкім агароднікам, паказаў сябе зусім пэўным у сваім чалавекам.

— Каля тысячы расады, — сказаў мне пра сваё прадпрыемства. Я, а як жа, упаткаў яго перад паркім уваходам у цяпліцу. Яна нагадвала сабою, не бачанага нават бацькамі, вялізнага цэпеліна.

— Грабеш грашыскі!
Ён, аднак, адказаў без радасці таго галяка, які ўдачна ад'еўся і зажыў.

— А-а, робіш-робіш і чым болей прыдбаеш сабе, тым горла шырэйшае... Цёшча, ага, кажа: даўней не так жылі, вядома, ды затое весялей, — ён нагнуўся і выцер далоні аб траву пад кульгавым плотам.

Я сказаў, бы ў патыліцу яму: — У сытасці, відаць, рэдка смяюцца, у дабрабыт...

— Хітрая штука гэты добры быт: без яго адна бяда, а з ім другая! — ён хмурнеў. — Пойдзем дахаты, ага, — азірнуўся на тую цяпліцу, ці чаго не заб'еўся ў ёй. — То што: пойдем, ну, пагаворым... На тое і хата.

Ён ступіў першым, цяжка. Адкінуў быў нагою — у гумавым боце — пакручаную бляху, усю іржавую, і яна шуснула ў дол, што збоч ад утаптанае сцежкі, завалены каменнем ды закрэпівелы. Падворышча, як гэта ў тых, хто будуюцца, з зарастаючым зеллем куп'ем ад навезенага пяску, усюды з вапняным натрусам; па-акопному параскіданы на ім дрот, абрэзкі арматуры, ненатуральнымі вусенямі рыжэюць пагубленыя шрубы, вінцікі.

— О, скажы ты мне, дзе б знайсці такога злодзея, ага, які прадаў бы добрае кола ад трактара, — загаварыў, гледзячы некуды ўдалеч. Ён аданкнуў дом.

— Трактар у цябе? — забубніў мой голас у пустых сценах.

— Купляю, ага, ды запасовых частак не даюць; трэба ж дакрасці.

— Нашто табе ён?!

— Невялікі будзе, ага, якраз на загоны, — растлумачыў мне.

І мы чамусьці памаўчалі. "Ну дзеля чаго яму трактар? — капацілася ўва мне. Каня мець, дык ім усюды даедзеш, як не возам, то вярхом, або хоць бы палюбавацца быдліцай... А машыну?!"

— Жонка з хлопцам у сваіх бацькоў, бульбу садзяць, — гаварыў ён, як бы папярэджваючы маё пытанне. Я ўлавіў у ягоным голасе, што такая гаворка была б яму ў нечым прыкрай, нешта не ладзілася ў іх... Я ад іхняга вяселля ні разу не наведаўся да іх і за столькі часу даволі падзабыў ейны выгляд, твар. Зрэшты, ягоная радзіна дакладна аб'якавая мне, што вецер у падстрэшы.

— Дзесьці стаіць у мяне паўбутэлькі, — пашукаў тае выпіўкі надарэмна ў шкапчыку. Ён бразгаў пасудаю, а я з натугаю абдумваў, як выкласці яму пра ўсё тое, з чым з'явіўся ў яго. — Думаеш, ага, дасталя...

— Пакінь, кажу...

Без даў прычыны ўспомнілася, як з эмігрантамі, з якімі я быў пасябраваўся, ішоў у гасціну ў адзін лонданскі дом, адрасу якога ніхто з нас не ведаў як след. Мы, спрачаючыся, убівілі ў нейкі ціхі завулак асабнякоў з мноствам сіямскіх катоў за аздобным заплоццем і перанакіраваўшыся наўпросты, пралазілі цераз уздырдыган новабудовлі, як гэта зазвычай, бязлюднае. Насустрал нам паўстаў тады мардаты мужчыніска ў дажджавым плашчы, няйначай стараж, які з відавочнай злосцю паказаў кульбакаю на надпіс забароны пераходаў, але мае тыя сезонныя сябры паведамлі яму, што я і яны беларусы, і (не паспеў я рагатнуць ад такога напышлівасці) ён адчапіўся ад нас. — Што, можа, ён сам з нашых? — пацікавіўся я. — А халера яго ведае?! — адказаў яны мне. Усе мы, нічога не разумеючы ў тым, выбіліся на патрэбную "стрыт" і — дзякуй Богу! — пунктуальна пазванілі ў чакаючы нас дзверы.

...Брат зморана сеў на канапу, транту з выпушчанымі, бы кішкі з жывата, спружынамі; са скрыгатам пазвонвала пад ім. Ён хацеў сказаць, што ў яго няма чым ўчаставаць мяне, і мне рабілася ад гэтага непрыемна, тым мацней, што я не чакаў таго, не з'явілася нават жаданне вады напіцца (пра што таксама трэба змоўваць, каб той, у каго ты нечаканым гасцем, не адчуў сябе прыніжаным). Таму яшчэ і гэта аддала я ад нас прадмет сустрэчы.

Да другога паверху высілася чыясьці ўрослая груша, абсыпаўшыся квеценню так, што здавалася: васьмь выплаў перадакладны бялюсенькі снаг і мы з братам грэемся ля печкі, перакідваючыся дрымотным словам пра будзённае (як ісці ў дасвецце малаціць авёс, у маразечу)... На рэчцы Супраслі, там, дзе паварочваецца яна на лугоўі Сцюдзянак, ёсць завадзь, на якой разлапушылася водная лілея. Уяўляючы сабе тое буйнаблкітнае закуцце з капіцамі лазнякоў, пачынаю як бы ўчувацца ў тых, хто з вудаю ходзіць на рыбу.

— Цесць німала дапамог мне сваімі тысенцамі-тысячамі, ага, каля двухсот даў, — гаварыў ён, а я амаль не цяміў усго таго

ягонага, маючы ўвачу пшчанае плиткаводдзе пад тою страмізною (за яе гарбом узарваны сабор). — І гэта, ведаеш, мяне засмактала... Цэлае сваё жыццё будаваўся наш бацька, ага, цяпера і я! Ён не пабачыў свету, не пакаштаваў яго, і мяне тое ж чакае... Калі закончыцца гэтае ўгнезджанне?

— Не закончыцца, браток, — прагнуўся я з задумення. — Прынамсі, не пры нас...

— Чаму?

— Замест "чамукаць", ты лепей усвядоміў бы сабе, што колішняя курная хата — палац у параўнанні з буданым першабытнага чалавека! — я раптам адкрыў для сябе нешта простае, як праклён. — Панскі двор мы ўжо перагналі, го-го, і ўраджаямі, і выгодамі, і машынамі. І па-польску размаўляем, як у самой Варшаве! Гэтак мы, наша пакаленне. А дзеці нашы? Заварожанасць панствам ім стане не столькі смешнай, колькі наогул незразумелай. Ён будзе: давай Еўропу, во, Парыж і Лондан, і твайму сыну гэта твая мураванка з паверхам убачыцца дакладна так, як табе наша бацькоўская хата, ведай.

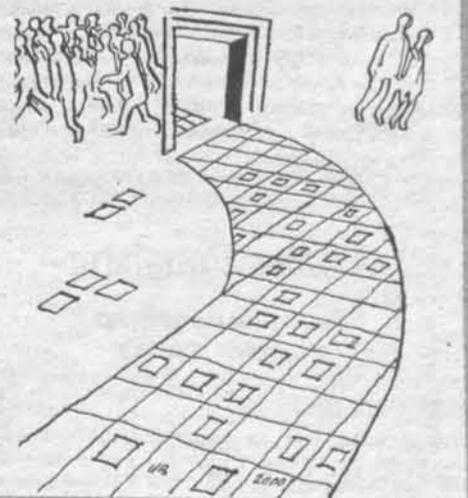
— Але ж чаго яму больш трэба будзе?

— Адкуль мне ведаць? Бедныя раўняюць на багатых, а багатых усё багацеюць. Адкуль мне ведаць наперад, чым багацтва аслепіць нашых дзяцей або ўнукаў?! Заўваж — мы ўсё парабкуем, а аптымістычнае тут адно: на штораз лепшых умовах, — я перапаўтараў на розныя лады выказанае, заблытаваючыся.

Брат плюскоў вачмі, як бы па-хітрэцку хаваючы найважнае.

— То ж але, — дакінуў ён сваё. — Стрымгапоў паперлі б срачы апаражняць за даяры... Найлепей так: рукі — у Амэрыцы, а зад — у Польшчы, ага.

Мы рагатнулі, трохі як прайдзісвецы, якім знячэйна даказана нешта агіднае. Можна, каб адагнаць непрыемнае нам абодвум, а найбольш мне, ён паўсеў на цесця. — ...І з мяне будзе калісьці стары. Не дай Бог, каб гэтка на ўсенькія розумкі надакучлівец! Яму, ага, нічакі не вытлумачыш. Ён заўсёды мусіць лепш ведаць ад цябе, а слухацьме тады, калі ты яго хваліш. Не чытае хоць бы газеты, якіякося прароцтва яму ў галаве, даўняе... Іншы раз падумаеш сабе: зашмат наадбывалася на тым яго вяку, усё-такі ж столькі называлася ўсяго, што няхай нават і мяне, яшчэ ж маладому, ага, і то ажно ў мазгах гайдаецца ад аднаго толькі цяперашняга, і таму, ці не ў блазіцтыя якія запісацца, каб з глумду не з'ехаць... — і, быццам забаяўшыся сказанага, з робленай паспешлівасцю абмацаў ён свае кішані, знаходзячы ў іх папяросы, запалкі.

Малюнкi Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

АСАБІСТАЕ

ЯК СУСТРЭЛІСЯ МЕСЯЦ З СОНЦАМ

Кожны год мы, як і ўсе, ідзем на Купалле ў лес — шукаць папараць-кветку. Нас шмат, мо чалавек сем. І хоць у вёсцы ёсць і іншыя падлеткі, мы чамусьці не імкнемся збіраць вялізную гурбу. Бо гурба — гэта гоман. А таемнае не можа быць гучным.

Патрэскае сухое галлё, і ў паветра ўзняюцца тысячы маленькіх агеньчыкаў, каб на імгненне асвятліць старыя чубатыя елкі. Кавалачак попелу з агеньчыкам на плячах спускаецца да ўзроўню вачэй, і ў ім відаць нешта шматкаляровае, якое ўтварае вясёлку. Але агеньчык — гэта люстэрка, а ў люстэрку ўсё наадварот. Таму людзі і могуць доўга глядзець, як гарыць полымя, бо там усе іх недахопы пераўтвараюцца ў вартасці. Тое ж і з вадой — сёння Купалле!

Ніхто з нас, мабыць, і не ўяўляў сабе, што палезе ўначы купацца ў возера, але вось яно — сон ды рэальнасць, жыццё і мара, казка ды чуд — кажыце, як хоча-

це, — мы не чуем, бо на нас ляцяць пырскі вады (а калі заплюшчыць вочы, — парнога малака).

Павыпазіўшы з вады, мы пераглядаем і разумеем, што пачуццё на ўсіх адно — як у той момант, калі выходзіш з царквы. Сёння Купалле!

Шлях дамоў ляжыць праз лес — пад тымі магутнымі елкамі, якія мы пазнаем і праз сто год (бо нам вечна будзе па пятнаццаць), а потым праз поле, дзе пачынаецца асфальтаваная дарога. Нараджаецца золак, які ўпэўнена пачынае гаспадарыць вакол нас.

У гэты момант я заўважаю тое, што не забуду ніколі. Ужо казалася сонейка, але месяц не паспеў схвацаць, і яны сустрэліся. Па левы бок дарогі цёмныя хмары пільнуюць вялізныя белы, халодны поўны месяц, а насупраць — па правы бок — маладое сонейка наскрозь працінае лёгкія аблокі, што ледзь-ледзь утварыліся. Яны сыхліся: чорнае і белае,

дзень і ноч, жыццё і смерць, рай і пекла. Але я пакуль нідзе — я іду пасярэдзіне, па вузкай шэрай дарозе-вяровачцы, на якой трэба ўтрымацца пэўны час, а потым зрабіць крок.

Дарога збочыла направа, і з паўцемры пачалі вымалёўвацца сілуэты самотных хат. Мы разышліся па іх, бо заставаўся яшчэ кавалачак ночы. Знікалі апошнія зоркі, і пачынаўся дзень, які павінен быў яшчэ аднаго чалавека падштурхнуць да таго кроку.

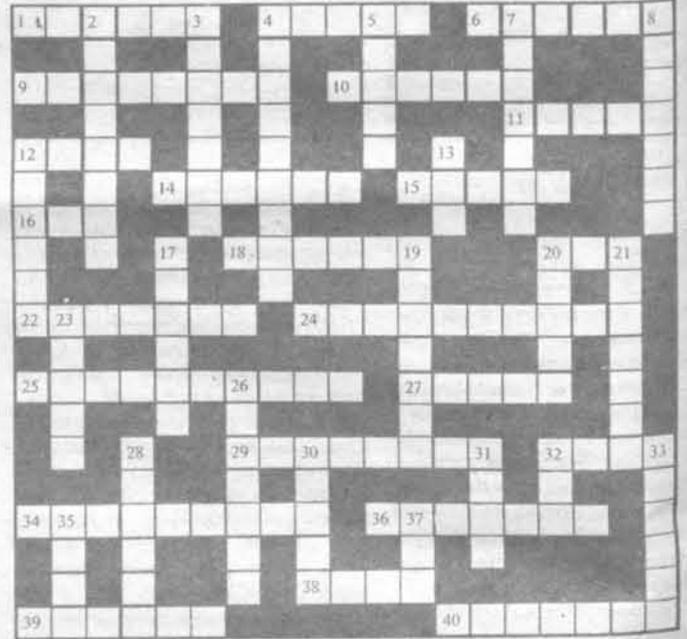
Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

КРЫЖАВАНКА АД ЛЮБОВІ ІОНАВАЙ

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 1. Вселенная. 4. Голубика. 6. Блюдец. 9. Зеркало. 10. Плошадь. 11. Таможня. 12. Группа. 14. Ущерб. 15. Ежевика. 16. Вещь. 18. Лагерь. 20. Клык. 22. Чувствительность. 24. Мечтатель. 25. Суждение. 27. Чашка. 29. Колокольчик (цветок). 32. Грач. 34. Подорожник. 36. Вислѣк. 38. Стекло (в окне).

39. Бесчестье. 40. Посиделки. ПА ВЕРТЫКАЛІ: 2. Встреча. 3. Беспокойство. 4. Браслет. 5. Бокал. 7. Луч. 8. Кофейня. 12. Кувшин. 13. Пицца. 17. Художник. 19. Ворон. 20. Кузнецик. 21. Лапша. 23. Забава. 26. Отметка. 28. Июль. 30. Лист (печатный). 31. Шаг. 32. Звук. 33. Ожерелье. 35. Роза. 37. Ока (река).

АДКРЫЦЦЁ СЕЗОНА

Малюнак Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

ТЫГРЫ І ЛЮДЗІ ПОБАЧ

Што б ні здарылася ў жыцці, хаця б раз у год мы бяром за руку сваіх дзяцей і вядзем у цырк, месца, дзе беларусы любяць бываць сем'ямі. У кожнага з нас паход у цырк асацыяруецца са смехам, радасцю і надзейнасцю. Калісьці мы самі з задавальненнем глядзелі на чуд, што адбываецца на арэне і пад купалам, з асалодай елі ў антракце марожанае. Нам было добра, мы былі ў цырку.

Беларускі цырк здолеў, нягледзячы на ўсе эканамічныя цяжкасці мінулага дзесяцігоддзя, шэраг унутраных праблем, захаваць для сваіх глядачоў атмасферу свята. Больш таго, апошнія некалькі гадоў, на працягу якіх цырк узначальвае яго былая артыстка Таццяна Бандарчук, характарызуецца высокім узроўнем праграм, якія прывозяць у Мінск, павышэннем прафесіяналізму нумароў беларускіх выканаўцаў. Сёлета сезон пачаўся праграмай расійскіх артыстаў з сочынскага цырка, які ўзначальвае Мсціслаў Запашны. Акрамя выступлення аграбатаў, гімнастаў, складаных "па" дэманструюць жывёлы — марскія лвы, сланы. Але сапраўднай сенсацияй стаў

атракцыён "Тыгры на люстраных шарах". Беларускі глядач — першы ў свеце, акрамя сочынскага, які ўбачыў гэтае відовішча. Пасля Беларусі тыгры пакажуць сваё майстэрства ў Галандыі.

Калі Таццяна Бандарчук упершыню ўбачыла гэтае прадстаўленне ў Сочы, яна прышла ў захваленне і нават запыталася ў Мсціслава Запашнага: "Ці не ўбачылі вы ў сне гэтыя чуд, а потым перанеслі ў рэальнасць?" Як выявілася, так яно і было. Мсціслаў Запашны ўбачыў у сне, як тыгры выконваюць розныя трукі на шарах. Потым разам са сваім сынам і цэзкам, малодшым Запашным, на працягу шасці гадоў рыхтаваў нумар. Атрымалася, як ён сам гаворыць, "тыгрыная сімфо-

нія". Тыгры і дрэсіроўшчык (малодшы Запашны), не сыходзячы з шароў, выконваюць дзіўныя піруэты пад сімфанічную музыку Мусаргскага, Чайкоўскага. Гэта прыгожа і незвычайна, павялічвае відовішчасць прадстаўлення, але і небяспечна для дрэсіроўшчыка.

Калі глядзіш на тыграў, спалоў цырка Запашнага, міжволі задумваешся пра інтэлект гэтых істот. Мсціслаў Запашны ўпэўнены, што ягоныя жывёлы ўмеюць думаць. Яны добра ведаюць правільны паводзін, разумеюць чалавечую мову, у стане, дзе трэба, схірыць. Жывёлы навучыліся паважаць таго, хто жыве і працуе побач. У тыграў добрая памяць — яны здольныя замяняць адзін аднаго ў нумарах у выпадку хваробы "калегі".

Некаторыя жывёлы паспраўднаму ўваходзяць у жыццё дрэсіроўшчыкаў. Разумніца сланіха Рані разам з сям'ёй Запашных ужо 28 гадоў, амаль з самага нараджэння. Каб набыць сланёнку, прыйшлося пабегаць па розных інстанцыях аж 8 год. Тады за яе заплацілі 20 тысяч долараў. Цяпер такая жывёла каштуе ў пяць разоў даражэй.

Мсціслаў Запашны вельмі ўважліва ставіцца да та-

го, у якіх умовах жывуць яго падапечныя. Патрабаванне "зялёных" прытрымлівацца нормаў у прадстаўленні неабходных плошчаў для жывёл, ён лічыць цалкам справядлівым: "У савецкія часы цырки будаваліся з добрымі памяшканнямі для персаналу. Але тады амаль не турбаваліся, у якіх умовах жывуць жывёлы. Я часта ўзгадаю нашы гастролі ў Аўстраліі. Імпрэсарыю паведаміў, што ў гэтай краіне немагчыма даць прадстаўленне без дазволу зялёных і, калі на кожнага тыгра прыходзіцца менш за 18 квадратных метраў плошчы. Запрашаючы бок экстранна заказваў клеткі. Вакол іх высаджваліся для прыгажосці пальмы. Магу толькі вітаць такі падыход. Цяпер ва ўсім свеце існуе міжнародны рацыён, якога цырк павінен прытрымлівацца ў харчаванні тыграў, сланоў".

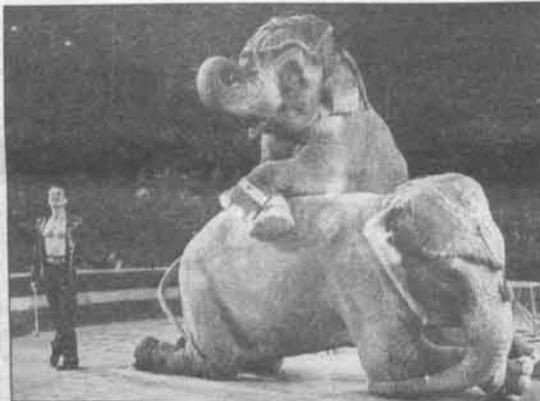
Атракцыён "Тыгры на люстраных шарах" заканчваецца так: Мсціслаў Запашны-малодшы разам з тыграм апына-

ецца на адным шары — мадэлі Зямлі і ідзе па ёй побач з драпежнікам. А "Зямля" ад іх крокаў круціцца, потым падымаецца пад купал. І тыгр, і чалавек аднолькава рызыкуюць, бо працуюць без страху і кі. Як без страху і кі жывем усе мы — і людзі, і тыгры.

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКАХ: Мсціслаў ЗАПАШНЫ (малодшы) з тыграмі на люстраных шарах; на арэне гімнасты Мінскага цырка Наталля БАРЫСЕВІЧ і Алег ЖУРКУРСЕВІЧ; танцуюць сланы.

Фота Аляксандра ДЗІДЗЕВІЧА. БелТА.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма".

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЕНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела — член рэдакцыі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнік
Віктар МАЦЮШЭНКА.
Спецыяльны карэспандэнт
Яўген КАЗЮЛЯ.
Алесь МЯСНІКОЎ.

Налі ПРЫВАЛАВА.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81-Падпісны відэк у Беларусі 63854-Тыраж 2 044 экз.
Зак. 2495.
Падпісана для друку 8.10.2001 г. у 12.00.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).